

A hőség elérte tetőpontját. Az utcán megolvadt minden, de azért az emberek csak gyalogoltak véget nem érő áradatban. Benedek Éva is belesodródott a tömegbe s hagyta, hogy vigye magával. Teljesen mindegy volt számára, hogy merre megy. Egyedül volt, ráért. A forróság az ő arcára is gyöngyöket csalt, de most azzal sem törődött. Nem akar kiközkenni az áradatból.

Eljutott az EMKE aluljáróig. Nem szerette ezt a környéket. Mindig eszébe juttatta a téli vonatozásokat, a megtépzott vasárnapokat. Minden hét itt kezdődött el, az aluljárónál. Itt ült fel a villamosra, hogy kimenjen a Keletibe s átutazza az egész napot, át az egész életét.

Késő este ért le a városkába. Az állomásról kiszűrődő fények gyengén világitották meg az utat. Először mindig egy patakon kellett átkelnie. Ha jó kedve támadt, átdobta bőröndjét a túlsó partra és utána ugrott. Így érdeke-sebb volt, mintha a rozoga kis fahidon baktatott volna keresztül, amely már erősen korhadt, egyik deszkája szinte belelógott a sodrásba.

Néha, amikor volt egy kevés ideje, megállt a partján, kavicsokat dobált bele és megvárta, amíg a vízgyűrűk partot érnek. Közben elábrándozott, de a dobások utáni csobbanás mindig felébresztette. Egy-két árva pipacsot jobbra lehetett találni a füves partszegélyen. Lehajolt hozzájuk csak úgy, megszokásból, holott jól tudta, hogy a pipacsnak semmi illata sincs. Aztán továbbment, vagy az állomás, vagy az iskola irányába. Egyszer már olyan érzése támadt, hogy jóformán mást sem csinál, csak jön még megy, pendlizve a patak és az iskola, a patak és az állomás között.

Este, ahogy leért a városkába, sietve zuhanyozott és máris zuhant az ágyába. Egy ideig még bámulta a falon táncoló árnyakat, egy ideig még beszélt hozzájuk, de később már azt sem tette, némán tűrte, mint vet kiszáradt szemére árnyékot az este.

A váróterem! Igen, ez is hozzátartozott a történethez. Füstös, kormos helyiség, zsúfolásig megtelve, áporodott levegőjét időnként megrezegtette az alvók egyenletes szuszogása.

Néhány embert már ismert látásból. Hétről hétre egyazon órában lesték az idő múlását, vonatuk érkezését. Volt, aki nagyokat krakogott, néhányan agyonolvasott újságot lapoztak s ki-kinéztek, hogy áll-e már a jelző.

Szépibolyást is csak látásból ismerte. Vasárnaponként ugyanabban az időben jelent meg a pályaudvaron, hatalmas mankóira támaszkodva. Kosarát, mely tele volt valamilyen virággal, óvatosan maga mellé helyezte. Kora tavasszal vette észre először, akkor éppen ibolyákat árult. Rekedtes, borízú hangon kürtölte szét a mondanivalóját: „Szép ibolyát tessék! Itt az illatos ibolya! Szép ibolyát, szép ibolyát!” — Ez a két szó lassan egybefolyt a szájában, ezért is nevezték el Szépibolyásnak.

Egyszer hozzá is odabicegett, kínálta a virágot. Már éppen azon volt, hogy előveszi a pénztárcáját, de mégis meggondolta. Szépibolyás továbbment néhány lépéssel.

De aztán lelkiismeretfurdalása támadt. Venni kellett volna tőle, hiszen Szépibolyás nyomorék. Legközelebb pótolta. Három csokorral kért tőle, hazavitte és egy műanyag pohárba rakta az egészet. Ezzel pontot is tett a Szépibolyás ügy végére, de ezt az embert azért mégsem tudta elfelejteni.

Ahogy így eltűnődött, azon vette észre magát, hogy lenn jár a kivilágított csarnokban. Nem látta a járókelők arcát. Minden csupa fény volt körülötte, és verejtékszagú.

Igen, először mindig odament az újságoshoz, vett egy Kortársat vagy Nagyvilágot, ami éppen megjelent. Berakta az utazószatyor tetejére s gépiesen nyúlt a visszajáró pénzért. Szerette ezeket az újságokat. Legalább addig sem gyötörték a gondolatai, amíg olvasta őket.

Hirtelen eszébe ötlött Maki. Tegnap valahogyan betévedt egy játéküzletbe, ott vette. Élvezte az önkiszolgálást, meg azt, hogy ott minden műanyagból készült. Végigtapogatott minden figurát, ami csak a kezébe került, egy babát még oldalra is fordított, hogy hátha sír. Olyan volt, mint egy gyerek. Még sajnálta is, hogy már felnőtt. Ezeknek a mai apróságoknak mi mindent ki nem találnak! Gépesített babaszoba meg miegymás!

Tulajdonképpen nem is volt vásárlási szándéka. A kis majom tetszett neki. Szerencsétlennek érezte. Nevetséges kis szörnyszülött volt abban az ünneplő bársonybundájában, de egyáltalán nem visszataszító.

Elhatározta, hogy hazaviszi kabalának. Az üdülőben látott már ilyet, valamelyik gyereké volt, de a nagyok kirángatták a lábait. Fehér volt, mint egy jegesmedve. Éva nem szerette a fehérbundájú állatokat. De ez a másik, amit ő vett, fényes volt és barna, s nagyon megkapóan szánalomra méltó. Nagyon tudott nézni szomorú kis gombszemeivel. Szinte figyelemmel kísérte Éva minden lépését.

— Szevasz!

Mintha szóltak volna, gondolta, de nem törődött vele. Az utóbbi időben sokan leszólították. Most is arra gondolt, hátha valaki szórakozik vele. Még magasabbra emelte tekintetét, nem fordult meg a hang irányába.

Rédey Péter érintette meg a vállát. A fiú azt hitte, Éva átnéz a feje felett. Két éve is lehetett már annak, hogy ők együtt jártak, és amikor abbamaradt az egész, harag nélkül, csendben váltak el egymástól.

Kezet szorítottak. Péter kissé megdöbbenette a lányt. Lefogyott, arca megtört, szeme beesett. Korántsem volt olyan jó színben, mint huszadik születésnapjukon. De ezen nem is lehetett csodálkozni, hiszen nehéz, meleg napok álltak mögötte.

Pedig mennyi mindent terveztek annak idején! Lejutni Velencére, édes kis kunyhó, horgászás, vitorlázás, napsütés és örökké csak napsütés...

Egyszer le is játszották az elejét. Épp a születésnapjuk volt, egyszerre töltötték a húszat. Kimentek a Délibe, beszálltak egy kocsiba, s terveztek, terveztek, amíg csak a vonat el nem indult. A mozgó szerelvényről ugráltak le egymás után. Egy vasutas még rájuk is mordult, hogy így alákerülhettek volna meg úgy alákerülhettek volna, de ők azzal igazán semmit sem törődtek. Gondolatban már lenn voltak, az annyiszor megálmodott nyárban.

Aztán ittak a húsz évükre, a kettő-együtt-negyvenre, és az a koccintás maradt meg benne legtovább, ahogy gyerekfejjel összecsendítették poharaikat.

Éva gratulált a sikeres diplomához. Elindultak az Erzsébet-híd irányába. Péter a munkakönyvét szorongatta.

— Tudod, állást keresek. Voltam benn a tervezőirodában meg a trösztnél, de mindenütt csak ígérnek, ígérgetnek, küldözgetik az embert ide-oda. Már halálosan unom az egészet, pedig jóformán még el se kezdtem. Nincs rosszabb ennél a bizonytalanságnál.

— Akkor te most munkanélküli vagy?

— Csak elsejétől. Addig diák. Mehetnék vidékre is. Gépállomásra. Ott megvan a betevő, jól megszedi magát az ember, kocsit vesz, aztán visszazármazik Pestre.

— Amihez természetesen nem sok köze van...

— Tessék?

— Semmi, semmi, nem szóltam.

— Nézd, nem akarom magam elásni. Nem, és kész! Füttyülök a nagy szakra, csak sóderolnak, hogy így vidék, meg úgy vidék, de ott befulladás az ember. Megfulladás, belefulladás a sárba, az unalomba, a sötétségbe, amit a körülményei teremtenek számára. Pesten itt van a nagy kényelem, az ember csak kilép az utcára, minden a szemei elé tárul, az üzletek, a színházak... De mi-nek soroljam? Te ebben nőttél fel, tudod nagyon jól. Nem megyek! A tröszt ígért valamit, talán sikerül. És különben is, ki szeret annyit bumlizni? Te nem unod még? A srácok mondták, hogy találkoztak veled, amint éppen bőröndöz-tél. Jó bolond vagy. Átutazod az egész életedet, és ugyan mi értelme? Azt hi-szed, van értelme? Tanítani közelebb is lehet, gyerek mindenütt akad. Kín-lódsz, és közben nem veszed észre, hányan élnek minden gond nélkül. Mert okosabban gondolkodnak, mint te. Mit kell annyira megpakolni az embernek magát? Úgyis raknak ránk eleget. Megeszünk egy fagyit?

— Itt? De hisz' ez diétás.

— És az olyan nagy baj?

— Egyáltalán nem nagy baj, semmi sem nagy baj.

Éva eltűnődött:

„Pesti létemre lementem tanítani, pedig nem ígért anyagi előnyöket a vi-déki élet. Nem úgy, mint nekik. Lemennek a terület asztalra. Itt hagytam a ké-nyelmet, azt, ami elém tárul, ha kilépek az utcára. Jó bolond vagyok... És miért? »Azt hiszed, van értelme?« — belehasítottak a szavak. Itt hagytam a kényelmet, azt, ami elém tárul. Mi lenne, ha mesélnék neki? Sajnálna. Nin-csen rá szükségem, nem azért tettem, hogy utána évekig abból éljek.

Jött a vihar és letépte a vezetékeket, a szerelvényt félretolták, egész éjjel a pályán, reggel tanítás, aztán jött a láz... És az is természetes, hogy senki sem ápolta és az is, hogy a táppénzt csak három hónap múlva számfejtették. Természetes!”

Legyintett egyet, aztán tovább fűzte a gondolatait:

„Mit mondjak még? Elmeséljem talán azt az embert, akinek álmában ki-folyt a nyál a szájából a váróteremben? Mert azt is láttam. Sok mindent lát-tam. Vagy az öreg portást, akinek mindenki csak gúnyos megjegyzés teltet? Vagy az igazgatónőt, aki jobb híján unalmában felbontotta a leveleimet és ol-vasgatta? És tudod, milyen érzés távolodni valamitől és valakitől? És se szom-bat este, se vasárnap, se Vélence, se nyár, se tél, csak hideg, szeles ős, és mindig csak ős...

A patakon csak át kell ugorni, előredobod a bőröndöd, a pipacsok már várnak, felhajtod a szoknyád és ugorj, siess, mert az árnyékod utolér. A te árnyékod táncol a falakon és jól vigyázz, ha megszólalsz, akkor is magadhoz beszélsz, és levelet írsz mindenkinek, még annak is, akit nem ismersz, csak hogy beszélj.

Másoktól is ezt hallanád, Mari is ezt mondaná, Mari helyes lány, ő is min-dent vállalt, akárcsak én. A szél ott nagyon tud fújni, a saroknál megragad, félek, egyszer felkap. Nem segítenek, senki sem segít, mindent egyedül kell, nagyon mély ez a víz, úszni kell, erősen tempózni.

De te azért ne csüggedj. Negyvenéves korodra mindened meglesz. Karos-zék valamelyik hivatalban, prémiumok, feleség, alkalmi szeretők, kikülde-tés, pénz, pénz... Mert te olyan fajta vagy. Az ilyenek kiúsznak a partra. Se-gít a tröszt. Kapaszkodj hát, akinek megfogják a karját, az könnyebben jut fel a hegytetőre. Én azért nem vagyok elégedetlen. Én akartam, mindent én akartam...”

Hosszú ideig szótlanul mentek egymás mellett. Beleszédült a gondolatokba.

— Mi az? Mi történt veled, Éva?

— Nem, semmi, csak egy kicsit melegem van. Ez az átkozott hőség! Lassan beértek a Váci utcába, bekapta őket a tömeg.

— Nézd csak, honnan jön ez a sok nép, még elsodornak!

A lány nem válaszolt. Olyan érzése támadt, mintha minden csepp víz elpárolgott volna belőle azzal a veritékkel, amit az imént törölt le a homlokáról.

— Szomjas vagyok — mondta később.

— Itt jó lesz? — kérdezte Péter.

— Megfelel.

Betértek a Kedvesbe. Az eszpresszó üres volt, egy ventilátor kavarta a levegőjét.

Évának eszébe jutott az az este, amit Péterrel töltöttek itt, még annak-idején. A régi randevúból nem emlékezett egyébre, csak a helyiséget átjáró, réteges füstre, meg az utcanők irigy pillantásaira.

— Két fagyaltot kérünk.

— Csak parfait van, kérem.

— Az is jó lesz.

Éva nyelt egy nagyot. Újra lenn volt, lenn a váróteremben, a terem szegletében. Zsúfolva volt emberekkel, s a füsttől nem lehetett látni. Úgy vélte, ez a füst körülveszi, elhatárolja a többiektől. Nem merte átlépni. Este, elalvás előtt mindig kigondolta, hogy holnap, holnap másképpen lesz, feláll a helyéről, odamegy valakihez, bárkihez, megszólítja, mond neki valamit, mindegy, hogy mit. Aztán másnap se lett semmi az egészből. Kinn zúgott a szél, minden vakított a hótól, ő benn a váróteremben cserélgette a lábait, nehogy ráfagyjon a cipője. Aztán kattogott a jelző, a sorompót leengedték, s az utasokkal együtt ő is beletopogott a fehér, frissen hullott hótakaróba. Kedve lett volna beleharapni valamilyen faágba, amelyik épp feléje nyújtotta frissen cukrozott tenyerét. De jött a vonat, szétkattogta, elrobogta az egészet.

Amikor legközelebb ott állt, már sáros, latyakos volt minden, s a szél sem zúgott erősen. Már éppen azon volt, hogy elkezdi, legalább magában tisztázza, miért látja ennyire fájdalmasnak mindezt, amikor újra észrevette a váróterem füstjét. Nagy, nehéz ködként telepedett a tüdejére. Köhögni is próbált, de csak valami nyöszörgésképpen tört elő belőle. Még körül is nézett, hogy látták-e, hogy egyáltalán észrevette-e valaki, mennyire kínlódik. Szokása szerint felállt, tett néhány lépést, majd visszaült ugyanoda. Belekönyökölt a térdébe, megtámasztotta a fejét és tovább töprengett, amíg nem jött a vonat...

— Tudod, Péter, érdekes ott lenn, az emberek, a táj, a vasút, a gyerekek, minden utcának hangulata, más hangulata van. Néha a szél meglengeti az utcai lámpát, táncba kezdenek a falon a járdaszéli fák árnyai, sokszor emberi alakot öltenek. A hótakaró zizzenése is hozzámnőtt már, ha elhagyom a városkát, mérgesen röpög, ha megérkeztem, akkor meg szelíden simul ki a talpam alatt, puha szőnyegként fut előttem egészen a bejáratig. Megcsendül a levegő, a bimm-bammok lefutnak a parányi pályaudvarig meg vissza, behintázva a kékesfehér ködbe. Sokszor úgy érzem, hogy ez az egész valójában nincs is, csak én festem ilyenné, ez az én alkotásom, hogy széppé varázsoljam a napokat. De te ezt nem érted, csak azt látod, hogy sívári minden, semmi sincs a kezéd ügyében, s ha kilépsz az utcára, nem tárul eléd a nagy kényelem. Nekem a kis állomás, a bakter meg a temetőkert...

Éva csak beszélt, beszélt, megállás nélkül. Közben folyton az járt az eszében, hogy ő mindent vállalt, pesti létére is lement, messzire ment csak

azért, hogy taníthasson, és még azt sem mondták neki sehol, hogy köszönöm; ez a fiú is bolondnak tartja.

Nyeldeste a parfait-t. Már nem esett jól neki. Kért a pincértől egy pohár vizet. Érezte, lenne még mondanivalója a fiú számára, de hirtelen maga előtt látta a kis Maki bánatos pofáját.

Milyen szomorúan fogja őt nézni, ha most egy órácskát késik.

SZABÓ IRÉNE

ÁRNYÉKOROSZLÁN

A kavicsok között kuporgott. Szerette, ha senki sem veszi észre, és azt is szerette, ha békén hagyják. Színes, szivárványos karikák vették körül. Rossz volt a szeme. Sose beszélt róla. Ezeket a karikákat is szerette. Még elvehetik, ha mások tudomására jut. A kisfiú nem szívelte mások tudomását — hiszen olyan kevés ideje maradt játszani, képzelődni a mások tudomása mellett. Naponta, a délutánok birtokában, a széttártkarú ámulatok jószágában csiklandozta a porszemeket. — Ó, csodálatos délutánjai a szélnek, a kavicsjátéknak és a csöndnek. Csodálatos délutánjai a játszóknak.

A fekete oroszlánszerű árnyék a legkedvesebb barátja volt. Minden délután megjelent a ház oldalán, egész testével elborítva a falat. Mancsai a kavicson nyugodtak. Szép nagy állat volt. A kisfiú a feje alá szokott ülni, és gyakran fölpillantani rá. Amikor aztán amaz bölintott a fejével, azonnal tudta, hogy játszani invitálja. Az is előfordult, hogy napokig nem bölintott. Ilyenkor tépelődve találgatta, mi baja lehet a nagy fekete oroszlánnak? Beteg, vagy bántja valami? Sosem jött rá. A még ennél is rosszabb az volt, hogy az oroszlán nem jött, egyszerűen elmaradt. Ezekben a napokban kétségbeesve emésztette magát és hívogatta. — Ó, csodálatos délutánjai a ragaszkodásnak.

Aztán elteltek hetek, hónapok. Nem is tudta, mi történik vele. Vitték, cipelték, beszéltek, hang és érintésország nehéz vasajtói döngtek. Mintha mindent, amit szeretett, idegen hatalmak töröltek volna el szivárványos köreiből. A szűkülő és táguló — valahol teljesen fénytelen körök megmaradtak ugyan — ám a többiek sikoltó feketén, özszemosódva léteztek csak. Sok mindent mondtak neki ez idő tájt. Nem érdekelte. Az oktatóhangokat nem neki találták ki, a vigasztalókkal meg nem lehetett mit kezdeni ebben az irdatlan sötétben. Hamar megsejtette, hogy ezentúl új módszerek kellenek a játékhoz, ha nem akarja a szivárványos, üresen vibráló tengert magára haragítani.

A kitalált formák lehetnek szebbek, mint az igaziak. A játékra most rengeteg idő akadt. A legközelebb levő tárgyakkól indult ki. Formát kikapogatót, szint pedig keresztelt. A puha takaró így sötétzöld lett — a rajta levő pizsama hol fehér, hol halványkék. Napok teltek el, míg mindennek szint adott, és kezdte jól érezni magát közöttük. Ennek a játéknak megvolt az a roppant előnye, hogy mindig saját tetszése szerint osztogatta a színeket, amiben az égvilágon senki nem akadályozhatta meg. Az árnyékoroszlán gyakran eszébe jutott, de minden színek ismerete elégtelennek bizonyult felidézésére. Elképzelt ő oroszlánt, viszont ezekben az esetekben mindig olyan igazi, nagyszőrényű, karmos állatok fújtak és vicsorítottak rá.

Hanem a huszonnégy órák lépésben vonszolódtak. És eljött az a különös délután, ahol a játékok riadva kapaszkodtak egymásba, valami fájdalmas realitásba a csapongó, irreális elemekkel együtt. Kiemelték őt a megszokott, kikapogatót ismerésből, hogy időszakosan egy teljesen ismeretlen forma és tárgyhelyzetbe tegyék. Az orvosok és az ápolók jódos szagával beleköltözött a félelem — amit eddig tulajdonképpen még nem ismert.

Kinn az utcán esett az eső. Szarvasbogarak másztak elő a csatornákból, és a levegőn növekedni kezdtek. A kisfiút fölvették a hátukra és becipelték valami alagútba, ahol ráfektették a sötétzöld takaróra. Ezután dagadt, páncélos testüket billegtetve — elmentek. A takarótól nem messze a hosszú, vékony, színes gyertyák égtek pislákolva. Lángjuk időnként mintha összekapcsolódnék, egy hanyagmozgású, fényes kígyót formázva. Ez a kígyó szabályos periódusonként darabokra hullott, majd újból összeállt egésszé. Minden ilyen cselekedete után közelebb-közelebb került a kisfiúhoz, aki a füsttől és a félelemtől megmerevedett. Összeszorított kezei között szorongatta azt